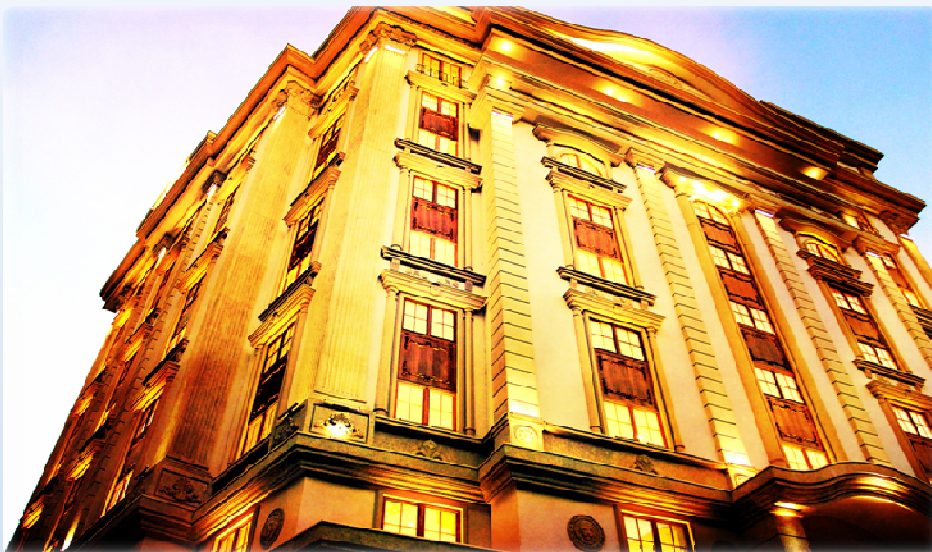

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

октомври, 2022 година

СОДРЖИНА

Резиме	3
1. Реален сектор	
Индустриско производство	4
Број на работници во индустријата	5
Деловни тенденции во преработувачката индустрија.....	6
Број на издадени одобренија за градење и предвидена вредност на објектите	7
Инфлација	8
Берзански цени	9
2. Надворешнотрговска размена	
Извоз	11
Увоз	12
Салдо на трговска размена	13
Валутна структура.....	14
3. Фискален сектор	
Буџетски приходи според економската класификација	14
Буџетски расходи според економската класификација.....	15
Расходи по буџетски корисници.....	16
Буџетско салдо.....	18
4. Социјален сектор	
Нововработени и регистрирани невработени лица во Агенцијата за вработување.....	18
Плати	19
Пензии.....	20
5. Монетарен и финансиски сектор	
Примарни пари.....	21
Депозитен потенцијал	21
Кредити на банките.....	22
Каматни стапки на депозитни банки	23
Пазар на капитал	23
Девизни резерви	23

РЕЗИМЕ

НА НАЈВАЖНИТЕ КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

октомври, 2022 година

- Индустриското производство во октомври 2022 година забележа пад од 5,3% во споредба со истиот месец претходната година;
- Потрошувачките цени во октомври регистрираа годишен раст од 19,8%, а на месечно ниво се зголемија за 1,4%;
- Во периодот јануари - октомври 2022 година извозот забележа раст од 21,3%, а увозот од 29,3%, што резултираше со зголемување на трговскиот дефицит за 51,3%, споредено со истиот период од 2021 година;
- Вкупните приходи на Буџетот во периодот јануари – октомври 2022 година изнесуваа 200.498 милиони денари, односно 24,9% од БДП, што претставува повисоко остварување за 12,7% во однос на истиот период од 2021 година;
- Вкупните расходи на Буџетот во периодот јануари – октомври 2022 година изнесуваа 216.827 милиони денари, односно 27,0% од БДП, што е за 7,0% повеќе во споредба со истиот период претходната година;
- Вкупните кредити на банките во октомври 2022 година се зголемија за 10,1% во споредба со октомври 2021 година, а вкупниот депозитен потенцијал на банките оствари раст од 4,3%.

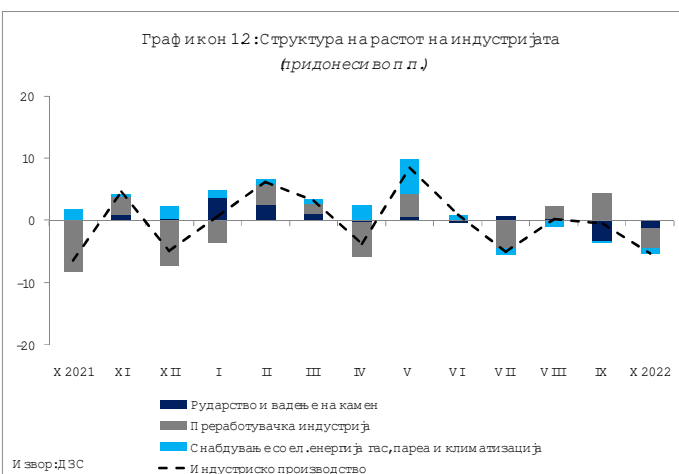
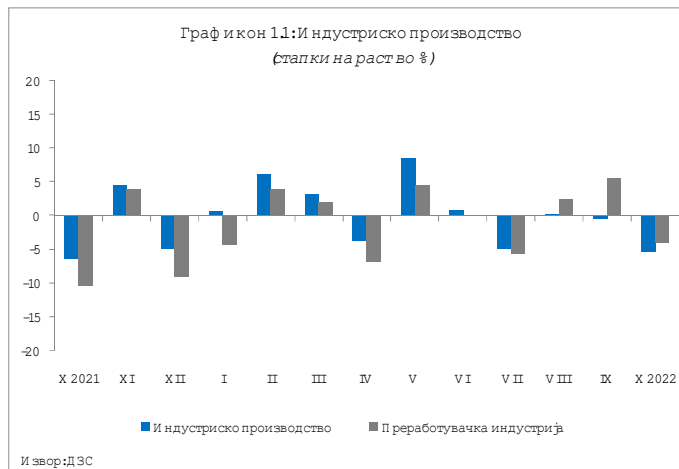
1. РЕАЛЕН СЕКТОР

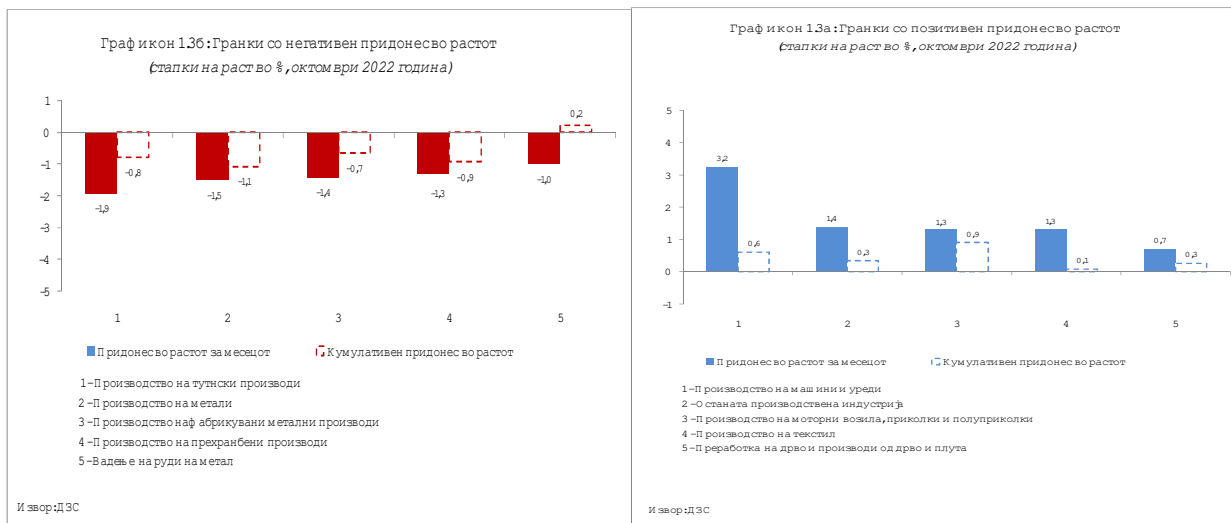
Индустриско производство

Индустриското производство во октомври 2022 година забележа пад од 5,3% во споредба со истиот месец претходната година. Падот во октомври 2022 година се должи на намаленото производство во сите сектори: Рударство и вадење камен (за 13,2%), Преработувачка индустрија (4,0%) и Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација (9,2%).

Раст на производството во октомври 2022 година бележат 10 од вкупно 27 индустриски гранки кои сочинуваат 38,3% од вкупната индустрија. Од гранките со повисока додадена вредност, раст во октомври 2022 година е забележан во: производство на машини и уреди од 47,8% со придонес од 3,2 п.п., производство на моторни возила и во приколки и полуприколки од 16,3% со придонес од 1,3 п.п..

Од традиционалните гранки, во октомври 2022 година зголемување на производството се забележува во: производство на текстил од 23,6% со придонес од 1,3 п.п., производство на облека од 9,1% со придонес од 0,6 п.п. и преработка на дрво и производи од дрво и плута од 108,1% со придонес од 0,7 п.п., додека прехранбената индустрија регистрираше пад од 12,2% со придонес од -1,3 п.п., производството на пијалаци бележи намалување од 14,6% и придонес од -0,6 п.п., производството на тутунски производи се намали за 89,6% со придонес од -1,9 п.п. и производството на кожа се намали за 17,5% со придонес од -0,1 п.п..

Намалување на индустриското производство според намената на произведените единици во октомври 2022 година е последица на намаленото производство во следните гранки: Енергија (пад од 4,4% со придонес од -0,4 п.п.), Интермедијарни производи, освен енергија (пад од 14,5%, придонес од -4,9 п.п.) и Нетрајни производи за широка потрошувачка (пад од 7,3% со придонес од -2,5 п.п.), додека зголемување на производството бележат гранките: Капитални производи (раст од 10,7% со придонес од 1,8 п.п.) и Трајни производи за широка потрошувачка (раст од 5,0% и придонес од 0,2 п.п.).

На кумулативна основа, во периодот јануари – октомври 2022 година индустријата забележа раст од 0,3%, што се должи на зголеменото производство во секторите Рударство и вадење камен од 0,5% (придонес од 0,1 п.п.) и Снабдување со ел. енергија, гас, пареа и климатизација од 6,1% (придонес од 0,5 п.п.), додека секторот Преработувачка индустрија бележи намалување на производството од 0,4% (придонес од -0,3 п.п.) во споредба со анализираниот период претходната година. Од индустриските гранки, највисок придонес во растот има Производство на моторни возила, приколки и полуприколки од 0,9 п.п. при раст од 11,1%.

Според намената на произведените единици, раст во периодот јануари – октомври 2022 година е регистриран во гранките Енергија (8,5%), Капитални производи (7,2%) и Трајни производи за широка потрошувачка (19,4%), додека гранките Интермедијарни производи, освен енергија и Нетрајни производи за широка потрошувачка бележат пад од 5,9 % и 1,7%, соодветно.

Број на работници во индустријата

Бројот на работници во индустријата во октомври 2022 година е зголемен за 0,3%. Растот се должи на зголемениот број работници во секторот Преработувачка индустрија од 0,6%, додека намалување на бројот на работници бележат секторите Рударство и вадење камен од 3,8% и Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација од 0,3%. Сепак, постојат гранки со релативно висок раст на вработеноста, како што се производство на моторни возила, приколки и полуприколки со раст од 11,4%, производство на електрична опрема со раст од 8,3%. и производство на компјутерски, електронски и оптички производи со раст од 6,1%.

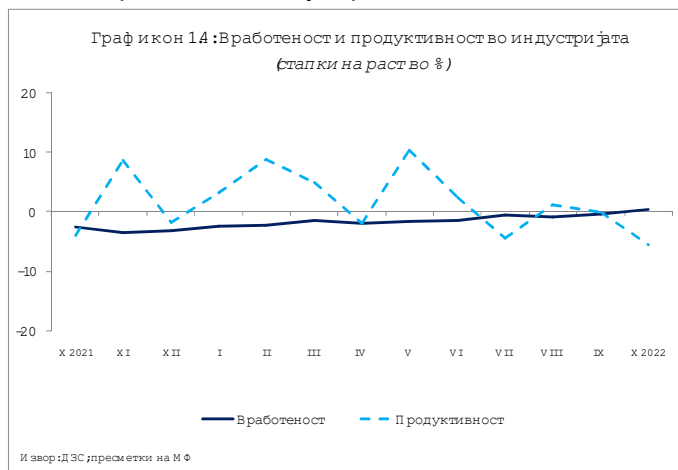
Податоците за бројот на работници во индустријата по наменски групи во октомври 2022 година во однос на истиот период минатата година покажуваат дека раст на

бројот на работници бележат групите Интермедијарни производи, освен енергија од 1,1% и Капитални производи од 8,7%.

Кумулативните податоци покажуваат дека бројот на работници во индустријата во периодот јануари – октомври 2022 година бележи пад од 1,3%, што се должи на намалениот број работници во сите сектори, односно Рударство и вадење камен од 3,2%, Преработувачка индустрија од 1,2% и Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација од 1,2%.

Во однос на наменските групи, бројот на работници во индустријата во периодот јануари – октомври 2022 година е намален во групите Енергија и Нетрајни производи за по 5,6% во двете групи.

Деловни тенденции во преработувачката индустрија

Економската состојба на деловните субјекти во октомври 2022 година е понеповолна споредено со септември 2022 година, како и во однос на истиот месец од 2021 година.

Просечното искористување на капацитетите на деловните субјекти во октомври изнесува 66,3% од нормалното искористување, што претставува раст споредено со претходниот месец кога изнесувало 66,1%. На годишна основа, искористеноста на капацитетите е намалена за 4,6 п.п..

Најголемо влијание врз ограничувањето на обемот на производството во октомври имаат следните фактори: недостигот на квалификувана работна сила со 21,2%, недоволната странска побарувачка со 16,2%, неизвесното економско опкружување со 16,3% и недоволната домашна побарувачка со 12,0%.

Состојбата на обезбеденоста на производството со порачки во октомври 2022 година во однос на септември 2022 година е понеповолна, очекувањата за обемот на производството во наредните три месеци се поповолни во однос на претходниот месец, а залихите на готови производи на месечна основа се намалени.

Број на издадени одобренија за градење и предвидена вредност на објектите

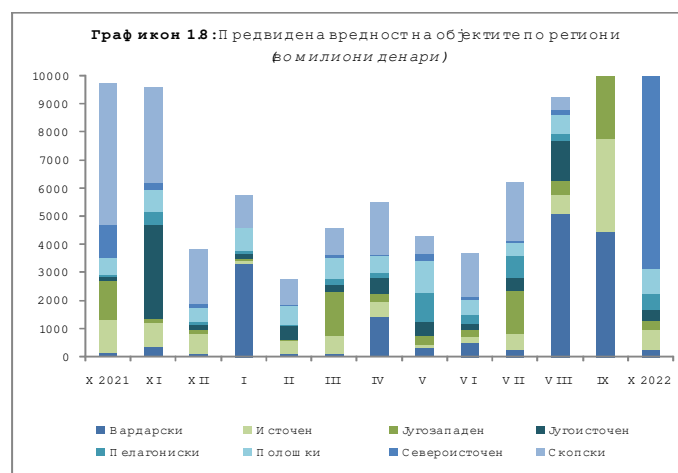
Во октомври 2022 година издадени се вкупно 373 одобренија за градење, што претставува пад од 26,7% во однос на истиот месец од 2021 година. Споредено со септември 2022 година, бројот на издадени одобренија за градење е зголемен за 34,7%.

Предвидената вредност на објектите според издадените одобренија за градење во октомври 2022 година на годишна основа е повисока за 48,2%, а во однос на претходниот месец истата бележи раст од 210,2%.

Анализирано по видови објекти, од вкупниот број издадени одобренија за градење, 185 (или 49,6%) се наменети за објекти од високоградба, 127 (или 34,0%) за објекти од нискоградба и 61 (или 16,4%) за реконструкција на објекти.

Анализирано по типови инвеститори, од вкупно 373 издадени одобренија за градба, на 195 објекти (или 52,3%) како инвеститори се јавуваат физички лица, а на 178 објекти (или 47,7%) инвеститори се деловни субјекти.

Со издадените одобренија за градење во октомври 2022 година предвидена е изградба на 699 станови со вкупна корисна површина од 58.180м². Бројот на предвидени станови за изградба на месечно ниво е зголемен за 63,7%, а на годишно ниво е намален за 69,8%.

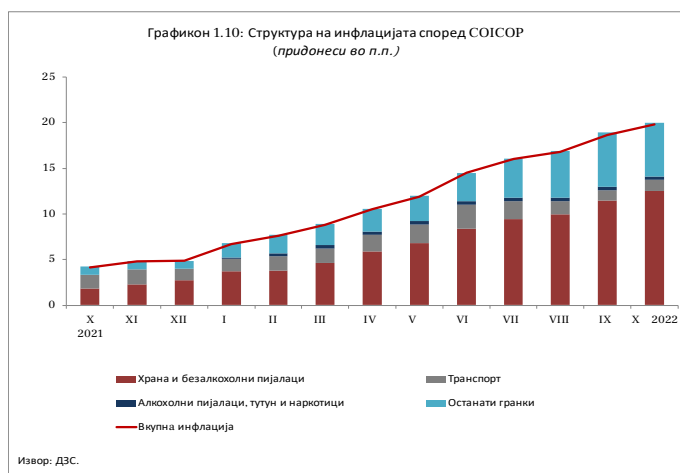
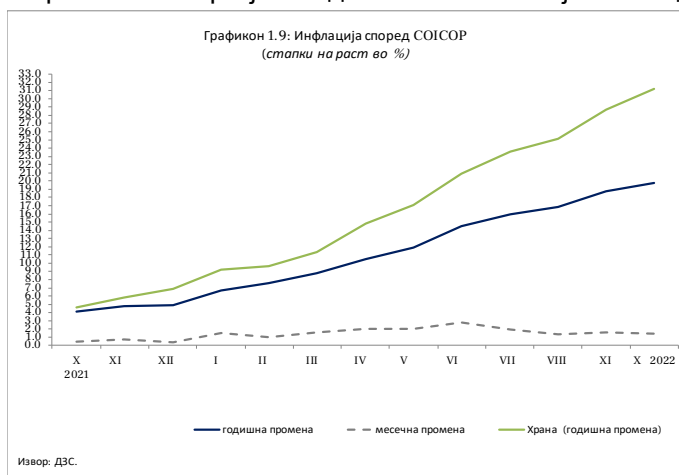
Инфлација

Потрошувачките цени во октомври регистрираа забрзан годишен раст од 19,8% (18,7% во септември 2022 година), што главно се должи на растот на цените на храната којашто регистрира зголемување како резултат на високиот раст на увозните цени поради растот на цените на примарните производи на светските берзи, како и на растот на цените на енергенсите. Цените на енергенсите во последните месеци се зголемија како резултат на зголемувањето на цената на струјата со одлука на РКЕ во два наврата, односно зголемување на цената на струјата за домаќинствата за 9,48% и укинување на дневната евтина тарифа во јануари, и на воведувањето на новиот блок тарифен модел за цената на електричната енергија за домаќинствата кој важи од 01.07.2022 година. Во мал придонес се одразија и одлуките на РКЕ за зголемување на крајната цена на испорачаната топлинска енергија во просек за 14,05% во јануари 2022 година и за 14,18% во август 2022 година.

Базичната стапка на инфлација (инфлација во која е исклучено влијанието на цените на храната и енергенсите) во октомври регистрира зголемување кое изнесува 9,2% на годишна основа (8,9% претходниот месец), при што најголем позитивен придонес имаат зголемените цени во категоријата Ресторани и хотели.

Кумулативно, во првите десет месеци од 2022 година стапката на инфлација изнесува 13,2%.

Цените во категоријата Храна и безалкохолни пијалаци, којашто има најголемо учество (12,5 п.п. придонес во растот во октомври) при пресметката на Индексот на трошоците на животот, се зголемија за 31,2% (28,7% претходниот месец) на годишно ниво. Зголемувањето на стапката на раст на цените на храната се должи на зголемувањето на цените на повеќе продукти, при што најголем позитивен придонес имаа следните поткатегории: цените на лебот и житните производи (годишен раст од 47,7%, придонес 3,7 п.п.), на млекото, сирењето и јајцата (годишен раст од 40,7%, придонес 3,0 п.п.), на месото (годишен раст од 28,6%, придонес 2,4 п.п.) и на зеленчукот (годишен раст од 22,4%, придонес 1,1 п.п.). Цената на маслото во октомври регистрира зголемување од 40,3%.

Гледано по компоненти, по категоријата Храна и безалкохолни пијалаци највисок годишен раст на цените во октомври 2022 година е забележан во категоријата Ресторани и хотели од 22,3%. Раст на цените е регистриран во сите категории, и тоа: Домување, вода, електрика, гас и други горива од по 19,8%, Транспорт од 14,7%, Разновидни стоки и услуги од 13,3%, Мебел, покуќнина и редовно одржување во домаќинствата од 12,8%, Алкохолни пијалаци, тутун и наркотици од 8,8%, Здравствена заштита од 5,0%, Рекреација и култура од 4,7%, Облека и обувки од 2,8%, Комуникации од 0,9% и Образование од 0,3%.

Потрошувачките цени во октомври 2022 година се зголемија за 1,4% во однос на претходниот месец (во септември беше регистриран раст од 1,6%). Најголем придонес кон растот на потрошувачките цени на месечно ниво имаше категоријата Храна и безалкохолни пијалаци (1,1 п.п.) и истата регистрираше раст од 2,8%, на месечно ниво, а најголем придонес кон растот (од по 0,3 п.п) имаат млекото, сирењето и јајцата, месото и зеленчукот.

Раст на цените е регистриран во повеќе категории и тоа: Облека и обувки од 1,5%, Разновидни стоки и услуги од 1,0%, Домување, вода, електрична енергија, гас и други горива од 0,6%, Транспорт од 0,5%, Мебел, покуќнина и редовно одржување во домаќинствата од 0,4%, Здравствена заштита од 0,3% и Комуникации и Алкохолни пијалаци, тутун и наркотици од по 0,1%. Во октомври на месечно ниво пад регистрираа цените во категориите Рекреација и култура од 2,0% и Ресторани и хотели од 1,3%. Цените во категоријата Образование останаа непоменети.

Во октомври 2022 година, цените на мало се зголемија за 15,4% на годишно ниво. На месечна основа, цените на мало регистрираа раст од 0,6%. Кумулативно, во првите десет месеци од 2022 година цените на мало се зголемија за 12,1% во однос на истиот период минатата година.

Во еврозоната, стапката на инфлација во октомври 2022 година регистрира натамошен забрзан раст и е на историски највисоко годишно ниво од 10,7% (9,9% во септември). Растот на цените се должи на значителниот раст на цената на енергијата од 41,9% (40,7% во септември), следен од порастот на цените на храната, алкохолот и тутунот од 13,1% (11,8% во септември), неенергетските индустриски добра од 6,0% (5,5% во септември) и услугите од 4,4% (4,3% во септември). Согласно остварените стапки на раст како и очекувањата за движењето на цените на храната и нафтата на светските берзи и воениот конфликт меѓу Русија и Украина, ЕЦБ ја ревидираше стапката на инфлација во нагорна линија и согласно проекциите од септември, стапката на инфлација во 2022 година би достигнала 8,1%, 5,5% во 2023 и 2,3% во 2024 година.

Берзански цени

Цената на суровата нафта (Brent) на светските берзи во октомври 2022 година на месечно ниво регистрираше раст од 3,3% и изнесува 93,1 долар за барел (трет месец по ред цената на нафтата е под 100 долари за барел). Цената на суровата нафта забележа драматичен раст од февруари годинава како резултат на војната помеѓу Русија и Украина односно стравувањата од

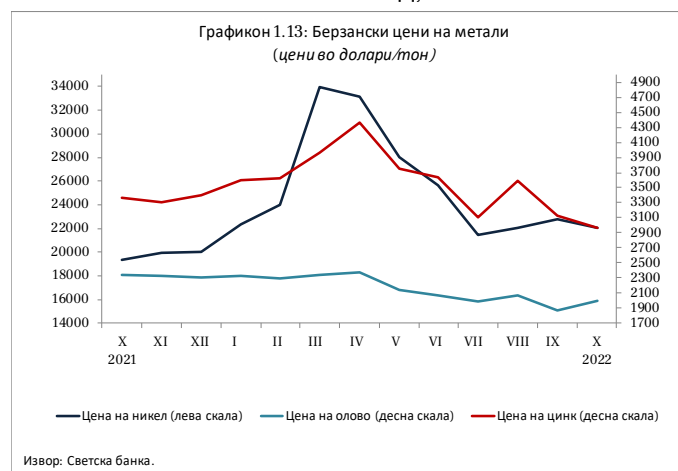
прекин во снабдувањето поради воведените санкции од страна на западните земји против Русија и можните контрасанкции од страна на Русија, меѓутоа од јули цените забележаа пад како резултат на зголемените стравувања за глобална рецесија и воведените карантини во Кина кои можат да предизвикаат намалување на побарувачката. На годишно ниво, цената на нафтата е повисока за 11,3%.

Во октомври 2022 година, цената на природниот гас регистрираше пад од 31,4% на месечно ниво. Цената на природниот гас од април 2021 година континуирано регистрира високи стапки на раст како резултат на зголемената побарувачка поттикната од економското закрепнување од пандемијата, со што трендот на раст продолжи со зголемен интензитет во 2022 година со нападот на Русија врз Украина. Ограничената испорака на руски природен гас во Европа предизвика рекорден раст на неговата цена. Во август 2022 година цената на гасот беше највисока оваа година, меѓутоа во септември истата забележа пад како резултат на поволните временски услови и обезбедените залихи гас, трендот на пад продолжи и во октомври. На годишно ниво, цената на природниот гас во октомври регистрираше зголемување од 20,7%.

Цената на електричната енергија според Унгарската берза на електрична енергија (HUPX) во октомври 2022 година изнесува 193,9 евра за мегават/час и на месечно ниво е намалена за 50,4% по рекордниот раст во август кога изнесуваше 495,3 евра за мегават/час. Пад на цената во октомври се забележува и на годишно ниво од 1,6%.

Во октомври цените на основните метали бележат месечен пад, освен на оловото и алуминиумот, чија цена во октомври бележи раст од 6,9% и 1,4%, соодветно. Така, цената на калајот се намали за 8,2%, на цинкот за 5,0%, на никелот за 3,3% и на бакарот за 1,2%. Цената на железната руда регистрираше пад од 7,3%.

Од почетокот на 2022 година цената на златото регистрираше нагорни стапки на движење, меѓутоа во април истата регистрираше пад кој траеше до јули, за да во август забележи раст, а од септември повторно регистрира намалување и во октомври истата е намалена за 1,0%. Во октомври на месечно ниво другите благородни метали регистрираат раст, па така цените на среброто и платината се зголемија за 2,5% и 3,8%, соодветно.

Цената на пченката на светските берзи во октомври 2022 година се зголеми за 9,9% на месечна основа, а цената на сончогледовото масло се зголеми за 4,2% во споредба со претходниот месец.

2. НАДВОРЕШНОТРГОВСКА РАЗМЕНА

Вкупната надворешнотрговска размена во првите десет месеци од 2022 година изнесува 17.041,7 милиони евра и бележи раст од 25,9% во однос на истиот период минатата година.

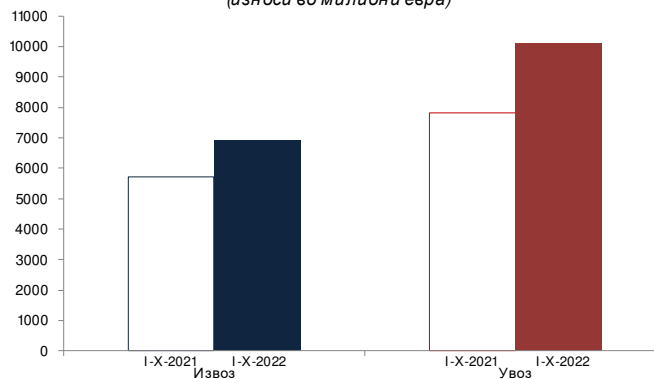
Во периодот јануари - октомври 2022 година, учеството на размената со Европската Унија (ЕУ 27¹), како најголем трговски партнер, е зголемено за 0,2 п.п. споредено со истиот период од претходната година и изнесува 59,6%. Германија е најзначаен трговски партнер на нашата земја. Во структурата на вкупната надворешнотрговска размена на нашата земја, учеството на трговската размена со Германија во првите десет месеци од 2022 година изнесува 23,1% и е намалено за 2,8 п.п. во однос на истиот период од 2021 година.

Извоз

Вредноста на извезените стоки во периодот јануари - октомври 2022 година изнесува 6.932,0 милиона евра и бележи раст од 21,3% (1.216,4 милиони евра) во однос на истиот период од 2021 година, а физичкиот обем на извозот бележи пад од 0,2%.

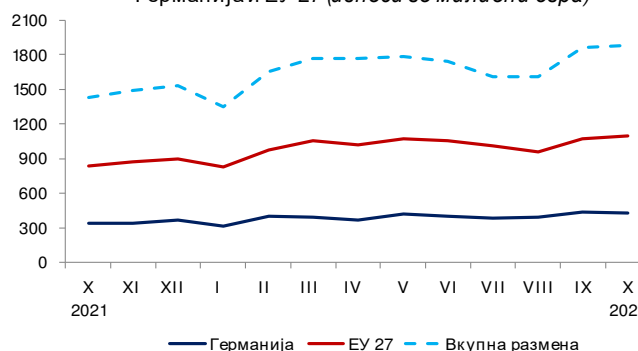
Вредноста на извезените стоки во октомври 2022 година изнесува 774,7 милиони евра и бележи раст од 31,6% (185,8 милиони евра) во однос на истиот месец претходната година, а физичкиот обем на извозот е намален за 11,8% споредено со октомври 2021 година.

Графикон 2.1: Надворешна трговија
(износи во милиони евра)

Извор: ДЗС.

Графикон 2.2: Надворешно-трговска размена со
Германија и ЕУ 27 (износи во милиони евра)

Извор: ДЗС.

Графикон 2.3: Структура на извозот по СМТК
Период: I-X-2022г.

Извор: ДЗС.

¹ Започнувајќи од октомври 2021 година, Велика Британија се распределува во групацијата - Останати земји

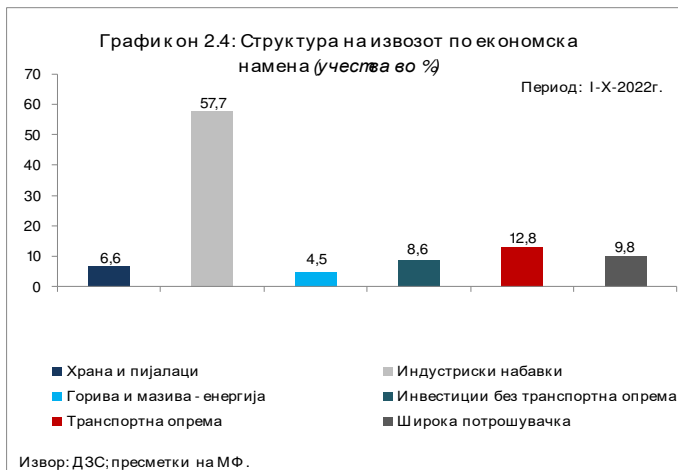
Анализирано на месечно ниво, во октомври 2022 година извозот бележи раст од 1,9% (14,1 милион евра) во однос на претходниот месец, а доколку се изврши сезонско прилагодување на извозот, истиот регистрира месечен раст од 0,4%, што укажува на позитивното влијание на сезонскиот фактор (1,5 п.п.) врз извозот овој месец.

Главни групи производи (според СМТК²) со најголемо учество во извозот во периодот јануари - октомври 2022 година се: хемиски материи и производи, електрични машини и делови, железо и челик, облека, метална руда и отпадоци од метал и нафта и производи од нафта. Овие шест групи производи сочинуваат 64,0% од вкупниот извоз на државата.

Анализирано според економските групации³ на земјите, во периодот јануари - октомври 2022 година споредено со истиот период од 2021 година, извозот бележи раст во групациите: ЕУ 27, ЕФТА, Организација на земјите извознички на нафта и нафтени деривати, Западен Балкан, Северноамериканска зона на слободна трговија и Заедница на независни држави, додека пад има само во групацијата Организација за економска соработка на земји од Азиско - пацифичкиот Регион. Извозот во ЕУ 27 бележи раст од 22,1% на годишно ниво, а во земјите од Западен Балкан истиот бележи раст од 26,7%, при што извозот на стоки во ЕУ 27 и земјите од Западен Балкан во вкупниот извоз на Република Северна Македонија учествува со 78,3% и 12,1%, соодветно.

Увоз

Вредноста на увезените стоки во периодот јануари - октомври 2022 година изнесува 10.109,7 милиони евра и бележи раст од 29,3% (2.293,5 милиони евра) во однос на истиот период од 2021

² Стандардна меѓународна трговска класификација

³ Економските групации ги опфаќаат следните земји: ЕУ 27 (Австрија, Белгија, Бугарија, Хрватска, Кипар, Чешка, Германија, Данска, Естонија, Шпанија, Финска, Франција, Грција, Унгарија, Ирска, Италија, Литванија, Луксембург, Латвија, Малта, Холандија, Полска, Португалија, Романија, Шведска, Словенија и Словачка); ЕФТА (Швајцарија, Исланд, Лихтенштајн и Норвешка); Организација на земјите извознички на нафта и нафтени деривати (Обединети Арапски Емирати, Ангола, Алжир, Еквадор, Ирак, Иран, Кувајт, Либија, Нигерија, Катар, Саудиска Арабија и Венецуела); Западен Балкан (Албанија, БиХ, Црна Гора, Северна Македонија, Косово и Србија); Северноамериканска зона на слободна трговија (Канада, Мексико и САД); Организација за економска соработка на земјите од Азиско - пацифичкиот Регион (Австралија, Брунеи, Канада, Чиле, Кина, Хонг Конг, Индонезија, Јапонија, Кореа, Мексико, Малезија, Нов Зеланд, Перу, Папуа Нова Гвинеја, Филипини, Русија, Сингапур, Тајланд, Тајван, САД и Виетнам) и Заедница на независни држави (Ерменија, Азербејџан, Белорусија, Киргистан, Казахстан, Молдавија, Русија, Тацикистан, Туркменистан, Украина и Узбекистан).

година, а физичкиот обем на увозот бележи пад од 5,7%.

Вредноста на увозот во октомври 2022 година изнесува 1.108,3 милиони евра, што претставува раст од 32,4% (271,1 милион евра) во однос на истиот месец од 2021 година, а увезените количини стоки се намалени за 15,7% споредено со октомври 2021 година.

Анализирано на месечно ниво, во октомври 2022 година увозот бележи раст од 0,3% (3,6 милиони евра) во однос на претходниот месец, а доколку се изврши сезонско прилагодување на увозот, истиот регистрира месечен пад од 9,9%, што укажува на позитивното влијание на сезонскиот фактор (10,2 п.п.) врз увозот овој месец.

И извоз на нафта и производи од нафта*)				
	I-X -2021	I-X -2022	Салдо	Стапки во%
000 Т	138,7	128,4	-10,3	-7,4
М ил.ЕУР	67,4	129,0	61,6	91,4
М ил.\$	80,1	135,9	55,9	69,8

*)Претходни податоци

Увоз на нафта и производи од нафта*)				
	I-X -2021	I-X -2022	Салдо	Стапки во%
000 Т	957,7	1.075,9	118,1	12,3
М ил.ЕУР	457,6	958,8	501,2	109,5
М ил.\$	544,1	1.006,6	462,5	85,0

И извоз на хемиски производи*)				
	I-X -2021	I-X -2022	Салдо	Стапки во%
000 Т	68,9	65,9	-3,0	-4,3
М ил.ЕУР	1.283,2	2.066,5	783,2	61,0
М ил.\$	1.532,7	2.177,8	645,0	42,1

*)Претходни податоци

Увоз на хемиски производи*)				
	I-X -2021	I-X -2022	Салдо	Стапки во%
000 Т	29,9	25,8	-4,1	-13,7
М ил.ЕУР	161,9	154,4	-7,4	-4,6
М ил.\$	193,5	163,4	-30,1	-15,5

И извоз на железо и челик *)				
	I-X -2021	I-X -2022	Салдо	Стапки во%
000 Т	618,6	573,3	-45,3	-7,3
М ил.ЕУР	638,8	689,6	50,8	8,0
М ил.\$	760,2	737,4	-22,8	-3,0

*)Претходни податоци

Увоз на железо и челик*)				
	I-X -2021	I-X -2022	Салдо	Стапки во%
000 Т	602,5	626,8	24,3	4,0
М ил.ЕУР	446,0	566,2	120,2	26,9
М ил.\$	530,5	602,5	72,0	13,6

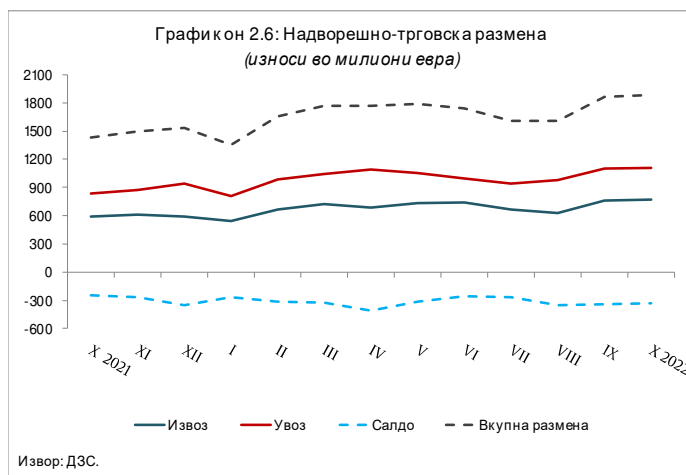
Табела 2.1. Преглед на извозот и увозот на селектирани групи производи

Салдо на трговска размена

Во периодот јануари - октомври 2022 година, трговскиот дефицит се зголеми за 51,3% односно 1.077,1 милион евра споредено со истиот период минатата година.

Во октомври 2022 година, трговскиот дефицит се зголеми за 34,3% односно 85,3 милиони евра споредено со октомври 2021 година.

Доколку салдото на извозот и увозот на стоки го анализираме по економска намена, зголемувањето на дефицитот е резултат од зголемувањето на дефицитот во размената со горива и мазива, стоки за инвестиции без транспортна опрема и храна и пијалаци. Од друга страна, кон

намалување на негативното салдо дејствуваше намалувањето на дефицитот во размената со индустриски набавки и стоки за широка потрошувачка, како и зголемувањето на позитивното салдо во размената со транспортна опрема.

Во периодот јануари - октомври 2022 година, 97,0% од трговскиот дефицит на земјата е остварен во размената со Велика Британија, Грција и Кина, а потоа следуваат: Турција, Србија, Русија, Полска, Бугарија и други. Суфицит е остварен во размената со Германија, Косово, Унгарија, Шпанија, Белгија и Чешка.

Валутна структура

Гледано по валутна структура, 89,9% од трговската размена во периодот јануари - октомври 2022 година е реализирана во евра, што во однос на истиот период од 2021 година претставува намалување за 0,6 п.п.. На страната на извозот и увозот, еврото е застапено со 92,6% и 88,1%, соодветно, при што застапеноста на еврото кај извозот е намалена за 0,7 п.п., а кај увозот за 0,4 п.п. во однос на периодот јануари – октомври 2021 година.

увоз	I-X - 2021					I-X - 2022					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во %)
	валута	колич. 000 т	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во %	валута	колич. 000 т	увоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	увоз во денари	структ. во %
ЕУР	4.338,4	6.915.565.461	61,6252	426.173.104.622	88,5	4.530,4	8.905.926.522	61,6141	548.730.647.337	88,1	1.990.361.062	28,8
УСД	1.904,8	990.624.939	51,2797	50.798.949.699	10,5	1.359,4	1.196.763.856	58,4442	69.943.906.138	11,2	206.138.916	20,8
ГБП	1,3	14.468.647	71,1297	1.029.150.509	0,2	1,5	16.546.500	72,5784	1.200.918.524	0,2	2.077.854	14,4
ЕУР+УСД+ГБП	6.244,6			478.001.204.831	99,0	5.891,3			619.875.471.999	99,5		
вк извоз:	6.260,5			481.628.423.158	100,0	5.903,0			622.898.348.482	100,0		29,3

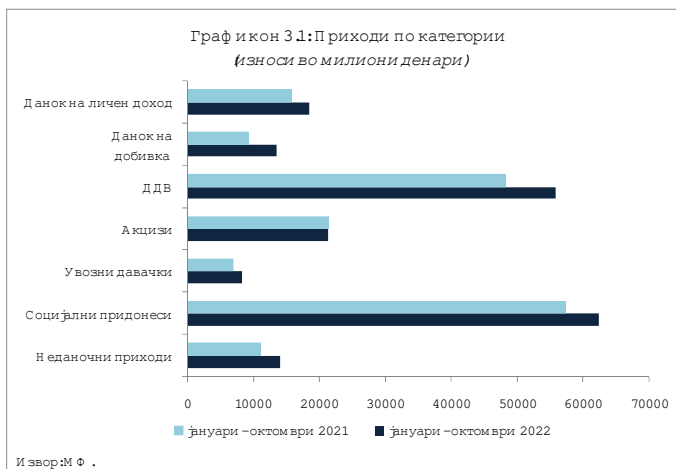
И извор: Државен завод за статистика и МФРСМ

3. ФИСКАЛЕН СЕКТОР

Буџетски приходи според економската класификација

Вкупните приходи на Буџетот во периодот јануари – октомври 2022 година изнесуваа 200.498 милиони денари, односно 24,9% од БДП, што претставува повисоко остварување за 12,7% во однос на истиот период од 2021 година. Од почетокот на годината, ова претставува десетти последователен месец во кој е забележан годишен раст на приходите, кој во октомври изнесува 8,9%, откако претходно во август и септември е остварен раст од 12,7 и 13,2%, соодветно. Растот е резултат и на пониските приходи во овој период претходната година.

Даночните приходи се реализирани во износ од 117.821 милион денари и се повисоки за 15,2% во однос на периодот јануари – октомври 2021 година, што се должи на високиот раст на приходите од данокот на додадена вредност (ДДВ), увозните давачки, данокот на добивка и персоналниот данок на доход.

Приходите од ДДВ имаат најголемо учество од 47,4% во вкупните даночни приходи, со остварен износ од 55.830 милиони денари, што претставува зголемување од 15,9% во однос на истиот период претходната година. Притоа, ДДВ годинава е наплатен во бруто-износ од 91.474 милиони денари, од кои на даночните обврзници им е извршен поврат во износ од 35.643 милиони денари (бруто-наплатата е повисока за 26,9%, додека повратот по основ на ДДВ е повисок за 48,8% споредено со периодот јануари – октомври 2021 година). Во структурата на ДДВ, најголемо е учеството на ДДВ од увоз којшто забележува повисоко остварување за 25,5%, додека ДДВ од прометот во земјата забележа зголемување од 29,7%.

Акцизите се остварени во износ од 21.300 милиони денари (учество од 18,1% во даночните приходи), што претставува намалување од 0,7% во споредба со периодот јануари – октомври 2021 година. Со тоа, само од овие два индиректни данока вкупно се остварени приходи од 77.130 милиони денари, што претставува 65,5% од вкупните даночни приходи во периодот јануари – октомври 2022 година.

Приходите од данокот на личен доход се остварени во износ од 18.449 милиони денари и бележат раст од 16,3% на годишна основа. Притоа, 65,7% од приходите се од плата и други лични примања, 8,5% од приходи од капитал, 8,1% од приходи по основ на договор за дело, 6,8% од приходи од игри на среќа и наградни игри и 10,9% од други видови данок на доход.

Приходите од данокот на добивка во периодот јануари – октомври 2022 година имаат остварен износ од 13.462 милиона денари, што претставува зголемување од 44,5% во однос на истиот период претходната година, како резултат на поволните остварувања кај даночните биланси коишто бележат значително зголемување за 50,9%, како и кај месечните аконтации коишто се зголемени за 48,8%.

Приходите од царина се остварени во износ од 8.217 милиони денари и забележаа зголемување од 18,9%. Приходите од други даноци се остварени во износ од 563 милиони денари во периодот јануари – октомври 2022 година.

Социјалните придонеси се остварени во износ од 62.350 милиони денари, што претставува поголемо остварување за 8,8% споредено со периодот јануари – октомври претходната година. Притоа, наплатата кај придонесите за вработување е повисока за 8,9%, кај придонесите за здравствено осигурување за 8,9%, и кај придонесите за пензиско и инвалидско осигурување за 8,8%.

Неданочните приходи се остварени во износ од 13.953 милиони денари и во однос на периодот јануари – октомври 2021 година забележаа повисоко остварување за 25,3% (во овие приходи спаѓаат приходите од профит од јавни институции, административни такси и глоби, концесии и др.).

Капиталните приходи реализирани по основ на продажба на градежно земјиште, станови и дивиденди се остварија во износ од 2.171 милион денари, што е зголемување за 24,4% во однос на периодот јануари – октомври минатата година.

Приходите од странски донации од меѓународна и билатерална соработка се остварија во износ од 2.525 милиони денари и се пониски за 40,9% во однос на периодот јануари – октомври 2021 година.

Буџетски расходи според економската класификација

Вкупните расходи на Буџетот во периодот јануари – октомври 2022 година изнесуваа 216.827 милиони денари, односно 27,0% од БДП, што е за 7,0% повеќе во споредба со истиот период претходната година.

Во структурата на реализираните вкупни расходи, тековните расходи во износ од 202.856 милиони денари учествуваат со 93,6% и се зголемени за 8,7% во однос на периодот јануари – октомври 2021 година.

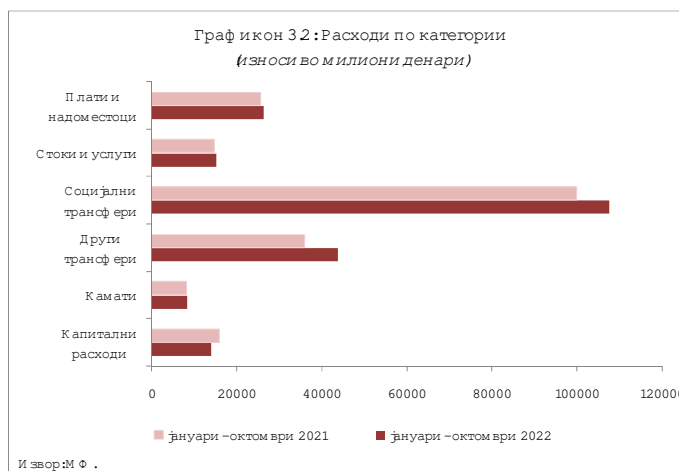
Платите и надоместоците се реализирани во износ од 26.422 милиона денари, што претставува зголемување за 3,0% на годишна основа, а нивното структурно учество во вкупните расходи на Буџетот изнесува 12,2%.

Расходите за стоки и услуги изнесуваа 15.247 милиони денари и споредено со истиот период од 2021 година забележаа раст од 3,7%.

Доминантно учество во тековните расходни ставки имаа трансферите коишто изнесуваа 152.861 милион денари. Средствата за трансфери забележаа повисока реализација за 10,9% споредено со периодот јануари – октомври 2021 година и учествуваа со 70,5% во вкупните расходи.

Во рамки на трансферите, раст од 7,7% се забележува кај социјалните трансфери, коишто изнесуваа 107.642 милиона денари, со што истите учествуваат во вкупните расходи со 49,6%. Трансферите кон Фондот на пензиското и инвалидското осигурување, коишто зафаќаат најголем дел од социјалните трансфери, се реализирани во износ од 64.536 милиони денари, што е зголемување за 8,5% споредено со периодот јануари – октомври 2021 година и учествуваат со 29,8% во вкупните расходи. Во категоријата Други трансфери е регистриран раст од 21,6%, а притоа субвенциите и трансферите изнесуваат 24.897 милиони денари и се зголемени за 36,7%. Блок-дотациите кон единиците за локална самоуправа во износ од 16.643 милиони денари забележаа раст од 5,0% во споредба со истиот период претходната година.

Во анализираниот период, средствата за капитални расходи се реализирани во износ од 13.971 милион денари со структурно учество од 6,4% во вкупните расходи, така што забележаа пониска реализација од 12,5% во споредба со периодот јануари – октомври 2021 година.

Расходи по буџетски корисници

Во продолжение е даден осврт на буџетските расходи за најголемите буџетски корисници, чиј вкупен годишен буџет изнесува над 80% од вкупниот буџет на сите буџетски корисници.

Министерството за труд и социјална политика во периодот јануари – октомври 2022 година реализираше 45.061 милион денари или 83,2% од вкупниот буџет за тековната година. Притоа, најголем дел (68,6%) од расходите во овој период се наменети за тековни трансфери до вонбуџетските фондови, за што се потрошени 30.929 милиони денари или 88,4% од средствата наменети за 2022 година. Втора најзначајна расходна ставка е социјални бенефиции, којашто учествува со 22,6% во вкупните расходи и за оваа намена реализирани се 77,1% (10.169 милиони денари) од планираните за 2022 година.

Владата на Република Северна Македонија во периодот јануари – октомври 2022 година реализираше вкупно 11.697 милиони денари, односно 65,7% од планираните средства за 2022 година. Притоа, субвенции и трансфери учествува со високи 80,7% во вкупните расходи на овој буџетски корисник, а реализирани се во износ од 9.443 милиони денари (83,2% од предвидените средства).

Министерството за образование и наука во анализираниот период изврши буџетски средства во износ од 22.662 милиона денари, што е 78,0% од вкупниот буџет за 2022 година. Најголем дел од расходите (62,2%) претставуваат тековни трансфери до ЕЛС, за што се потрошени 14.090 милиони денари или 81,7% од вкупно планираните средства. Плати и надоместоци е втора најзначајна ставка со учество од 17,2%, за што се потрошени 3.896 милиони денари, односно 78,3% од вкупно предвидените.

Преку разделот Министерство за финансии – функции на држава⁴, во периодот јануари – октомври 2022 година реализирани се 21.117 милиони денари, што претставува 67,5% од предвидените за тековната година. Каматни плаќања (8.318 милиони денари) е најзначајна ставка во вкупните расходи на овој буџетски корисник со учество од 39,4%, а притоа се реализирани 81,5% од планираните средства. Значајна ставка е и Отплата на главнина за којашто се издвоени 6.529 милиони денари (56,2% од планираното), односно 30,9% од вкупните расходи на овој буџетски корисник.

Министерството за внатрешни работи во периодот јануари – октомври 2022 година реализираше буџетски средства во износ од 9.719 милиони денари, што е 82,6% од вкупниот буџет за оваа година. Плати и надоместоци има најголемо учество во расходите со 67,8%, за што во овој период се реализирани 6.589 милиони денари (81,8% од вкупно предвидените средства за тековната година). Стоки и услуги учествува со 21,1% во вкупните расходи, за што во анализираниот период се потрошени 2.046 милиони денари, односно 82,5% од вкупно предвидените.

Во анализираниот период, од страна на Министерството за одбрана вкупно се реализирани 7.458 милиони денари, што претставува 62,3% од сопствениот буџет за 2022 година. Најзначајна расходна ставка е плати и надоместоци со учество од 48,2%, за што се потрошени 3.597 милиони денари или 80,8% од планираното. Втора најзначајна ставка е стоки и услуги со учество од 28,5%, за што се реализирани 2.124 милиони денари или 60,3% од годишниот план.

Во периодот јануари – октомври 2022 година, Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (АФПЗРР) реализираше средства во износ од 7.051 милион денари, што претставува 80,1% од планираните средства за тековната година. Од овој износ, доминантно учество (91,6%) отпаѓа на субвенции и трансфери, за што

⁴ Во рамките на овој раздел опфатени се активности како што се: навремено сервисирање на обврските на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА итн.

се потрошени 6.459 милиони денари или 81,9% од вкупно планираните средства за 2022 година.

Министерството за здравство во периодот јануари – октомври 2022 година изврши буџетски средства во износ од 5.356 милиони денари, што е 76,8% од вкупниот буџет за 2022 година. Тековните трансфери до вонбуџетските фондови имаат најголемо учество со 48,9%, за што се потрошени 2.617 милиони денари или 87,2% од предвидените средства. Расходи за стоки и услуги е втора најзначајна ставка со учество од 40,1% во вкупните расходи на овој буџетски корисник, за што во овој период се потрошени 2.147 милиони денари или 70,5% од средствата наменети за 2022 година.

Министерството за транспорт и врски во анализираниот период реализираше средства во износ од 2.402 милиона денари, што е 28,1% од вкупниот буџет за тековната година. Капиталните расходи имаат најголемо учество од 65,0%, за што се потрошени 1.561 милион денари или 21,4% од предвидените средства, додека расходите за субвенции и трансфери (со учество од 26,0% од вкупните расходи) се реализирани во износ од 625 милиони денари или 74,3% од предвидените средства за тековната година.

Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог на следната врска (<http://finance.gov.mk/mk/node/693>).

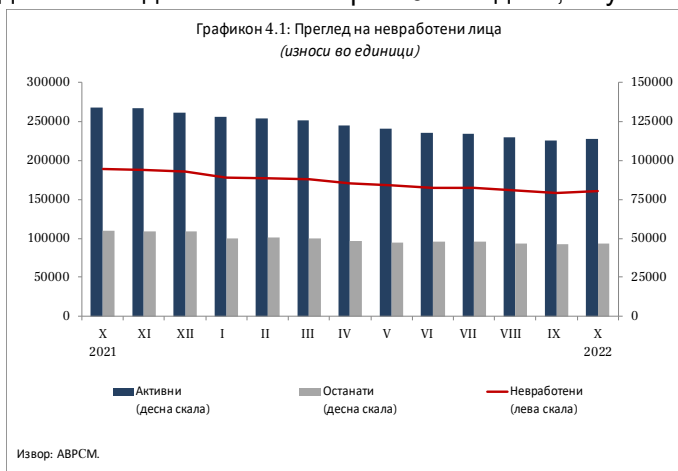
Буџетско салдо

Во периодот јануари – октомври 2022 година е остварен дефицит во Буџетот на Република Северна Македонија од 16.329 милиони денари, што претставува 2,0% од БДП, додека дефицитот на Централниот буџет е остварен во износ од 16.018 милиони денари и претставува 2,0% од БДП. Буџетскиот дефицит во периодот јануари – октомври 2022 година изнесува 38,2% од планираниот буџетски дефицит за 2022 година.

4. СОЦИЈАЛЕН СЕКТОР

Нововработени и регистрирани невработени лица во Агенцијата за вработување

Во октомври 2022 година, во Агенцијата за вработување регистрирани се вкупно 170.041 новозаснован работен однос. Во однос на октомври 2021 година, вкупниот број нововработени лица е зголемен за 4,2%, со што продолжува трендот на годишен раст на бројот на новозасновани работни односи, кој во септември 2022 година беше прекинат. Трендот на годишен раст на бројот на новозасновани работни односи започна во април 2021 година, меѓу другото како резултат и на базниот ефект, откако во април 2020 година темпото на вработување беше забавено поради негативните ефекти од пандемијата.

Од вкупниот број нововработени, 40,6% се вработени на неопределено време, а другиот дел се вработени на определено време и за вршење сезонски работи. Од вкупниот број новозасновани работни односи во октомври 2022 година, 16,2% се од евиденцијата на невработени.

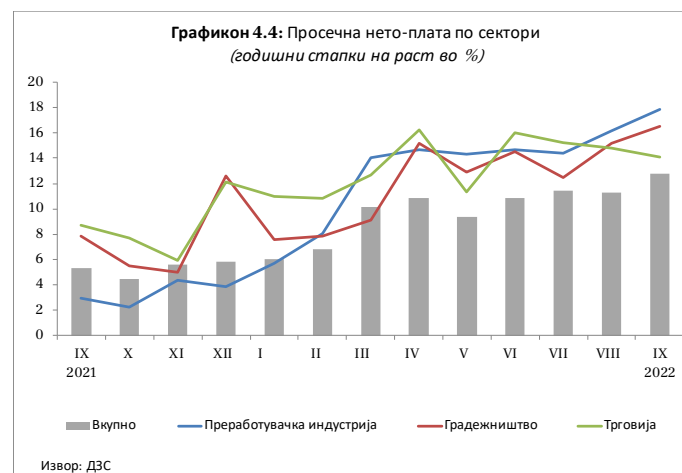
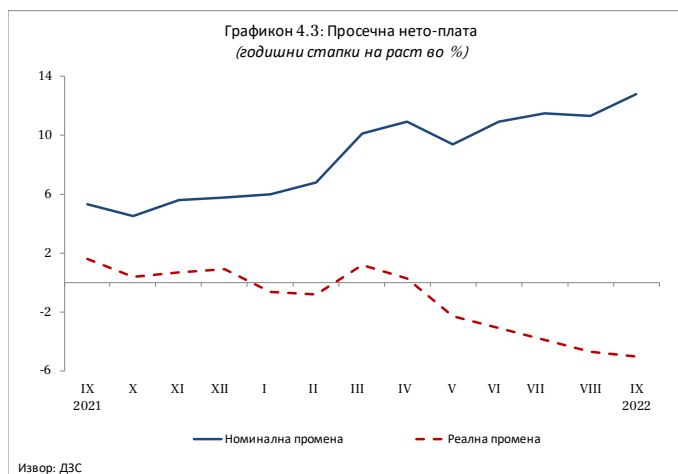
Вкупниот број невработени лица во октомври 2022 година изнесува 160.566, од кои 113.893 се активни баратели на работа, а 46.673 се останати невработени лица. На годишна основа, вкупниот број невработени лица е намален за високи 15,2%. Во однос на претходниот месец, бројот на невработени е зголемен за 1.834 лица, со што се прекинува трендот на пад на бројот на невработени лица кој започна во март 2021 година, откако во цела 2020 година па сè до февруари 2021 година бројот на невработени генерално беше во пораст.

Најголем дел од активните невработени лица (60,5%) се градско население, а според половата структура 48,7% се мажи. Според степенот на образование, најголемиот дел од невработените лица, односно 67,1%, се со непотполно средно образование или помалку, 24,6% се со завршено средно образование, додека 8,3% имаат вишо или повисоко ниво на образование.

Анализирано според старосната структура, 49,4% од невработените припаѓаат на возрасната група од 25 до 49 години. Според времето на чекање на вработување, 62,7% од невработените лица чекаат вработување од 1 до 7 години, додека 10,9% чекаат 8 и повеќе години.

Плати

Просечната номинална нето-плата во септември 2022 година оствари годишен раст од 12,8%, а во однос на август 2022 година истата е повисока за 2,1%. Најголем раст на просечната нето-плата во однос на септември 2021 година се

забележува во следните сектори: Уметност, забава и рекреација (19,1%), Објекти за сместување и сервисни дејности со храна (18,8%) и Преработувачка индустрија (17,9%). Реалните плати во септември 2022 година забележаа годишен пад од 5,0%.

Просечната номинална бруто-плата во септември 2022 година споредено со истиот месец од 2021 година порасна за 13,0%, а на месечна основа истата е повисока за 2,2%. Најистакнат раст на просечната бруто-плата во септември 2022 година во однос на септември 2021 година се забележува во следните сектори: Уметност, забава и рекреација (19,3%), Објекти за сместување и сервисни дејности со храна (19,3%) и Преработувачка индустрија (18,2%). Реалната бруто-плата во септември забележа годишен пад од 4,8%.

Пензии

Во октомври 2022 година, во Фондот на пензиското и инвалидското осигурување евидентирани се 331.674 пензионери. Од вкупниот број пензионери, 68,8% се корисници на старосна пензија, 22,6% се корисници на семејна пензија и 8,6% се корисници на инвалидска пензија.

Просечната пензија во октомври 2022 година изнесува 17.500 денари и истата е за 10,4% повисока во однос на истиот месец од 2021 година⁵. Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена плата во септември 2022 година (последни расположливи податоци) изнесува 50,1%.

Просечната старосна пензија во октомври 2022 година изнесува 18.920 денари, просечната инвалидска пензија изнесува 15.650 денари, а просечната семејна пензија 13.877 денари. За исплата на пензиите во октомври 2022 година се потрошени 5.742 милиона денари, што претставува 47,8% од вкупните социјални трансфери.

⁵ При пресметката на просечната пензија не се вклучени воените и земјоделските пензии.

5. МОНЕТАРЕН И ФИНАНСИСКИ СЕКТОР

Во октомври 2022 година, како одговор на растечката инфлација, Народната банка повторно ја зголеми основната каматна стапка за 0,5 п.п. и истата изнесува 3,5%, откако претходно ја зголеми во септември за 0,5 п.п. Затегнувањето на монетарната политика е резултат на претходно преземените мерки за стабилизирање на монетарната политика, како резултат на растечката инфлација со цел да се одржи стабилноста на девизниот курс и среднорочната ценовна стабилност.

На седницата одржана во октомври, согласно со зголемувањето на основната каматна стапка, Народната банка ги зголеми каматните стапки на расположливите депозити преку ноќ и на седум дена, исто така за по 0,5 п.п. на ниво од 1,40% и 1,45%, соодветно.

Примарни пари

Во октомври 2022 година, примарните пари⁶ се зголемија за 9,0% на годишно ниво.

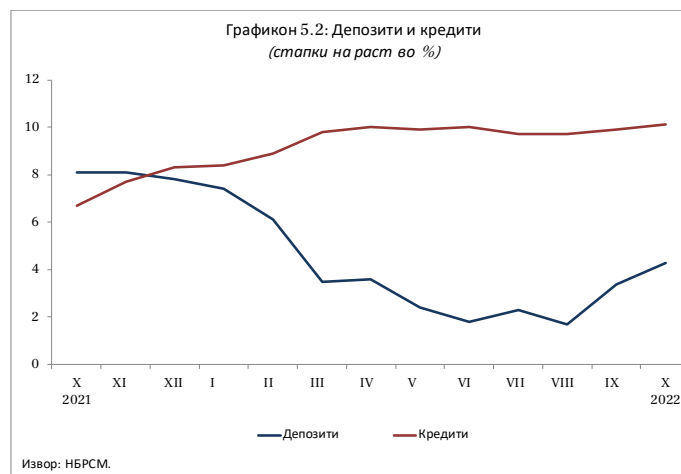
Зголемувањето на примарните пари се должи на растот на вкупните ликвидни средства за 21,6%, додека готовите пари во оптек регистрираа пад од 0,8%.

На месечно ниво, примарните пари регистрираа раст од 2,4%, што е резултат на зголемувањето на вкупните ликвидни средства на банките за 5,4%, додека готовите пари во оптек се намалија за 0,3%.

Депозитен потенцијал⁷

Вкупните депозити на банките во октомври 2022 година се зголемија за 0,4% на месечно ниво. Секторската анализа укажува дека споредено со претходниот месец, депозитите на претпријатија се намалија за 0,4%, додека депозитите на домаќинствата се зголемија за 0,3%.

Од аспект на валутата, во октомври 2022 година споредено со претходниот

⁶Примарните пари се пресметани како збир од готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

⁷НБРСМ ги објави податоците од монетарната статистика, статистиката на останатите финансиски институции и статистиката на каматните стапки, по нова методологија. Методолошките промени се направени заради усогласување со препораките од новообјавениот Прирачник и упатство за монетарната и финансиската статистика на ММФ од 2016 година (MFSMCG – IMF, 2016) и Техничката мисија на ММФ од областа на монетарната и финансиската статистика во НБРСМ од 2015 година.

месец, депозитите во домашна и во странска валута се зголемија за по 0,4%.

Вкупниот депозитен потенцијал во октомври 2022 година оствари раст од 4,3% на годишна основа. Анализирano според валутата, депозитите во домашна валута се намалија за 0,3% на годишно ниво, додека депозитите во странска валута се зголемија за 10,5%, споредено со истиот месец претходната година.

Од аспект на секторот, на годишно ниво овој месец депозитите на претпријатијата бележат раст од 1,5%, додека депозитите на домаќинствата се зголемија за 5,6%

Според рочноста, на годишно ниво краткорочните депозити се зголемија за 7,6%, а долгорочните депозити се намалија за 4,9%.

Валутната структура на депозитите и понатаму останува стабилна, при што учеството на депозитите во домашна валута доминира во депозитната база и изнесува 54,8%.

Табела 5.1. Депозитен потенцијал и кредити на приватен сектор;

Депозитен потенцијал и кредити на приватен сектор (октомври 2022 година)	Во милиони денари	Месечна промена	Годишна промена
Депозитен потенцијал	470.940	0,4%	4,3%
Според валута:			
Денари	258.135	0,4%	-0,3%
Странска валута	212.805	0,4%	10,5%
Според рачност:			
Краткорочни	209.084	0,1%	7,6%
Долгорочни	94.154	1,8	-4,9%
Кредити на приватен сектор	415.484	0,8%	10,1%
Според валута:			
Денари	239.095	0,3%	7,3%
Странска валута	176.388	1,3%	14,1%
Според рачност:			
Краткорочни	70.006	2,6%	18,4%,
Долгорочни	329.226	0,5%	9,0%
Сомнителни и спорни побарувања	13.147	-1,7%	4,4%

Извор: НБРСМ

Кредити на банките

Во октомври 2022 година, вкупните кредити на банките кон приватниот сектор се зголемија за 0,8% во споредба со минатиот месец. Секторската анализа укажува дека на месечно ниво кредитите кон домаќинствата и кон претпријатијата се зголемија 0,5% и 1,0%, соодветно.

Од аспект на валутата, во октомври 2022 година, на месечно ниво денарските кредити се зголемија за 0,3%, а девизните кредити за 1,3%.

На годишна основа, во октомври 2022 година вкупните кредити се зголемија за 10,1%, во услови на раст на кредитите на домаќинствата од 7,5% и раст на кредитите кон

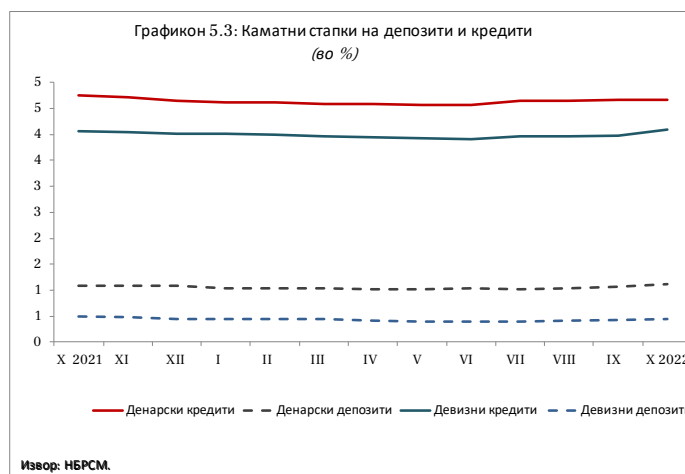
приватните претпријатија од 12,9%. Кредитите во домашна валута се зголемија за 7,3%, а кредитите во странска валута за 14,1%.

Од аспект на рочноста, долгорочните кредити бележат годишен раст од 9,0%, а краткорочните кредити од 18,4%.

Каматни стапки на депозитни банки

Во октомври 2022 година, вкупната каматна стапка на кредитите се зголеми за 0,05 п.п. во споредба со претходниот месец и истата изнесува 4,40%. Каматната стапка на денарските кредити на месечно ниво остана непроменета и изнесува 4,67%, а каматната стапка на девизните кредити се зголеми за 0,11 п.п. и изнесува 4,09%.

Вкупната каматна стапка на депозитите во октомври 2022 година се зголеми за 0,04 п.п. во однос на минатиот месец и изнесува 0,74%. Каматната стапка на денарските депозити се зголеми за 0,06 п.п. на месечно ниво и изнесува 1,12%, додека каматната стапка на девизните депозити се зголеми за 0,03 п.п. во споредба со претходниот месец и изнесува 0,45%.

Пазар на капитал

На пазарот на капитал, во октомври 2022 година вкупниот промет на берзата регистрираше раст од 92,7% на месечно ниво како резултат на зголемувањето на прометот од блок трансакциите и прометот од класичното тргување за 116,3%, додека прометот од класичното тргување се намали за 23,2%.

Вкупниот промет на берзата во октомври 2022 година изнесуваше 915,2 милиона денари и истиот е намален за 1,6% на годишно ниво.

Македонскиот берзански индекс МБИ-10 на крајот на октомври 2022 година изнесуваше 5.655,25 индексни поени, при што на месечно ниво индексот е зголемен за 1,2%, а во однос на истиот месец претходната година е намален за 5,7%.

Девизни резерви

Бруто девизните резерви на крајот на октомври 2022 година изнесуваа 3.752,59 милиони евра и во однос на претходниот месец регистрираа незначително намалување од 0,03%, а во однос на октомври 2021 година се зголемија за 2,8%.